

תצפית גידול ציניה בערבה

מעין פלוס קטרון, אבי אושרוביץ, קתרינה צעירי - מו"פ ערבה תיכונה וצפונית תמר
יאיר נשרי - לה"ד נגב, שה"מ משרד החקלאות ופיתוח הכפר

כתובת המחברת: maayank@arava.co.il

תקציר

הצמח ציניה (*Zinnia*) שייך למשפחת המורכבים (*Asteraceae*) ומוצאו מיבשת אמריקה. ישנו פיתוח נרחב של מיני ציניה הפורחים בשלל צבעים בקיץ בגינות, בגבעולי פריחה בגובה בין 30-90 ס"מ, מתאימים לשמש מלאה. הציניה הנאה המוכרת בעלת הפרחים הגדולים, מופיעה בשלל צבעים. ציניה "פרופיוז'ין" (כדורית) נמוכה יותר ועמידה יותר למחלות עלים. קיימת גם ציניה צרת עלים בעלת פרח קטן יחסית הפורחת בשפע והחזקה מכולן מופיעה בכתום, צהוב ולבן. מוצא הפרחים מיבשת אמריקה. הזן ציניה אלגנס בעל פרחים גדולים, מגוון צבעים רחב, גבעולים ארוכים וחיי אגרטל ארוכים יחסית. בשל נתונים אלה החלטנו לבחון גידול זה בתנאי הערבה בבית צמיחה תחת פלסטיק במשך שלוש שנות גידול. בעונה הראשונה השווינו זנים מטיפוח *benary's giant mix* והזן *Oklahoma mix*. זני ה-*giant* בעלי פרחים גדולים ואילו סדרת האוקלהומה מיקס בעלת פרחים קטנים וגבעולים דקים. בשל מופע הפרחים בסדרת אוקלהומה החלטנו להמשיך ולבחון את סדרת ה-*giant*. בעונת 2013/14 נבחנו מספר זנים בכמה מועדי זריעה. זריעות בתקופת החורף האריכו את תקופת הגידול עד קטיף. זריעות בתקופה חמה קיצרו את תקופת הגידול אך האיכות נפגעה בשל נגיעות במחלת הקימחון. הזן הלבן בלט ביבול פרחים גבוה בזריעות נובמבר ודצמבר (369 ו-289 פרחים למטר, בהתאמה). הפרח מתאים לתנאי הערבה וניתן לגידול בהצלחה תוך שימת לב לטיפול מניעה לקימחון. כמו כן, יש להמשיך ולבחון טיפול בפרח הקטוף בשל רגישותו של צוואר הגבעול לשבירה. יתכן גידול ושיווק לשוק מקומי אך לא לייצוא בשלב זה.

מבוא

ציניה (*Zinnia*) שייך למשפחת המורכבים (*Asteraceae*). ישנו פיתוח נרחב של מיני ציניה הפורחים בשלל צבעים בקיץ בגינות, בגבעולי פריחה בגובה בין 30-90 ס"מ, מתאימים לשמש מלאה. הציניה הנאה המוכרת בעלת הפרחים הגדולים, מופיעה בשלל צבעים. ציניה "פרופיוז'ין" (כדורית) נמוכה יותר ועמידה יותר למחלות עלים. קיימת גם ציניה צרת עלים בעלת פרח קטן יחסית הפורחת בשפע והחזקה מכולן מופיעה בכתום, צהוב ולבן. מוצא הפרחים מיבשת אמריקה. הזן ציניה אלגנס בעל פרחים גדולים, מגוון צבעים רחב, גבעולים ארוכים וחיי אגרטל ארוכים יחסית. בשל נתונים אלה החלטנו לבחון גידול זה בתנאי הערבה בבית צמיחה תחת פלסטיק במשך שלוש שנות גידול. בעונה הראשונה השווינו זנים מטיפוח *benary's giant mix* והזן *Oklahoma mix*. זני ה-*giant* בעלי פרחים גדולים ואילו סדרת ה- אוקלהומה מיקס בעלת פרחים קטנים וגבעולים דקים (קיטרון פלוס וחוב' 2013). בשל מופע הפרחים בסדרת אוקלהומה החלטנו להמשיך ולבחון את סדרת ה-*giant*. בעונה זו לא קיבלנו זרעי מיקס כי אם כל צבע בנפרד.

שיטות וחומרים

זני ציניה מסדרת ה-*giant* בצבעים שונים נזרעו בבית צמיחה מחופה פוליאאתילן בתחנת ניסויים יאיר, ערבה תיכונה (טבלה 1). הגידול נעשה בקרקע חול ציפוי בעומד 10 צמחים למטר. חלקות בנות 1 מטר סומנו בכל זן מהן נקטפו

הפרחים ונאספו המדדים הבאים : אורך (ס"מ) גבעול הפרח נמדד מנקודת ההתפצלות, משקל (גרם), קוטר תפרחת (מ"מ) ומספר פרחים ממטר.

טבלה 1 : זני ציניה בניסוי

מספר ימים לקטיף	תאריך תחילת קטיף	תאריך זריעה	זן
47	17/11/2013	01/10/2013	אדום
69	08/01/2014	01/11/2013	
82	25/02/2014	05/12/2013	
52	22/11/2013	01/10/2013	אדום יין
69	08/01/2014	01/11/2013	
82	25/02/2014	05/12/2013	
47	17/11/2013	01/10/2013	ירוק ליים
69	08/01/2014	01/11/2013	
82	25/02/2014	05/12/2013	
52	22/11/2013	01/10/2013	כתום
69	08/01/2014	01/11/2013	
82	25/02/2014	05/12/2013	
52	22/11/2013	01/10/2013	לבן
69	08/01/2014	01/11/2013	
82	25/02/2014	05/12/2013	
47	17/11/2013	01/10/2013	סגול פרפל
69	08/01/2014	01/11/2013	
82	25/02/2014	05/12/2013	
47	17/11/2013	01/10/2013	צהוב
69	08/01/2014	01/11/2013	
82	25/02/2014	05/12/2013	
52	22/11/2013	01/10/2013	קורל
69	08/01/2014	01/11/2013	
82	25/02/2014	05/12/2013	

תוצאות

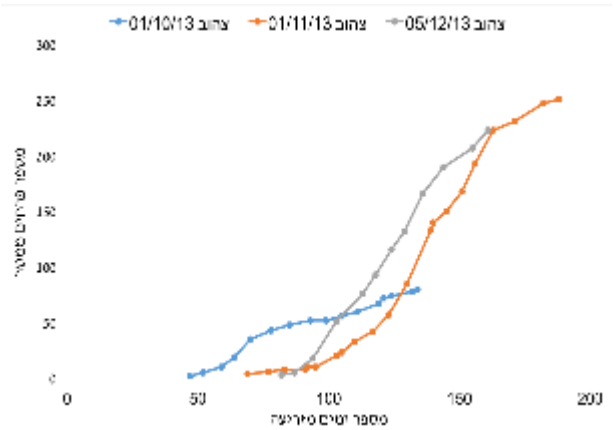
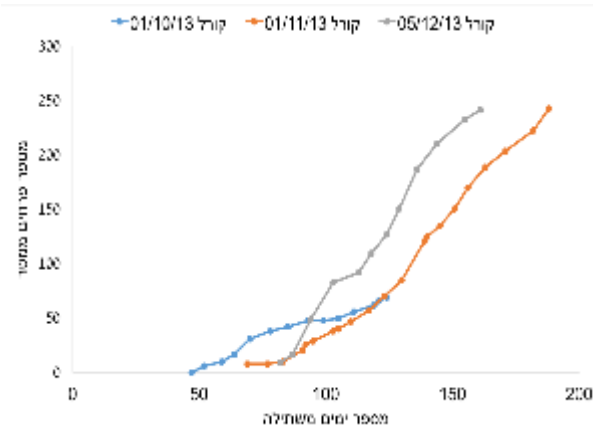
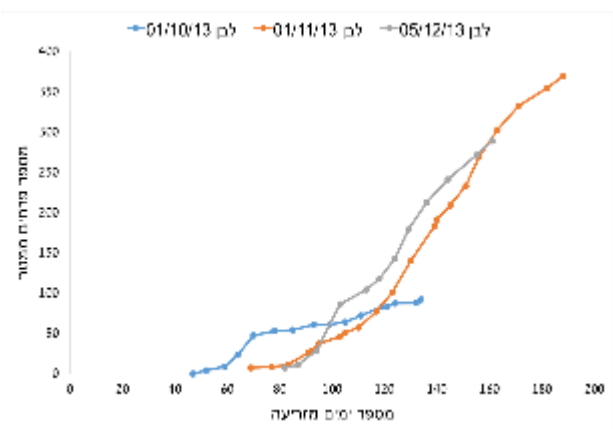
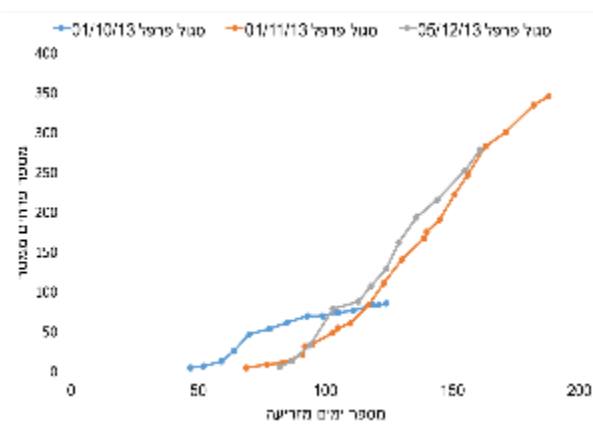
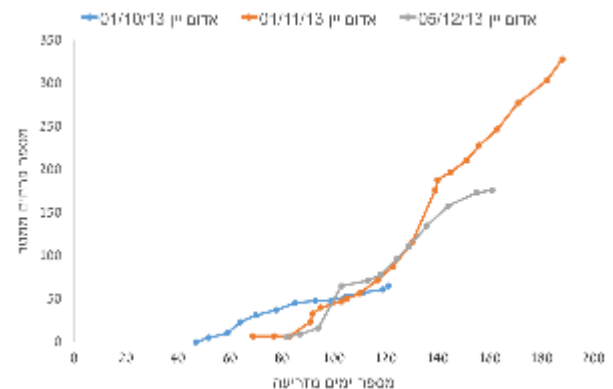
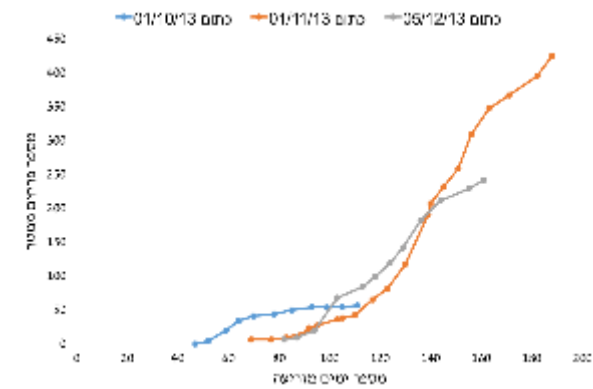
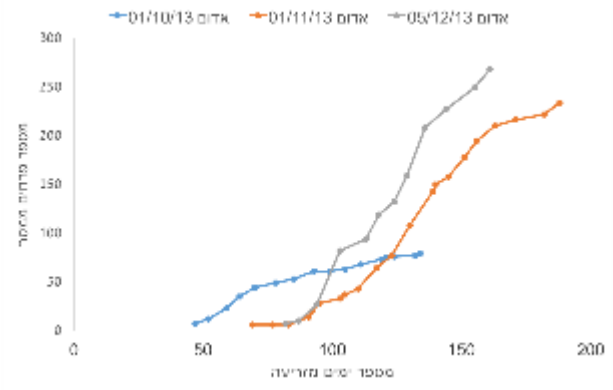
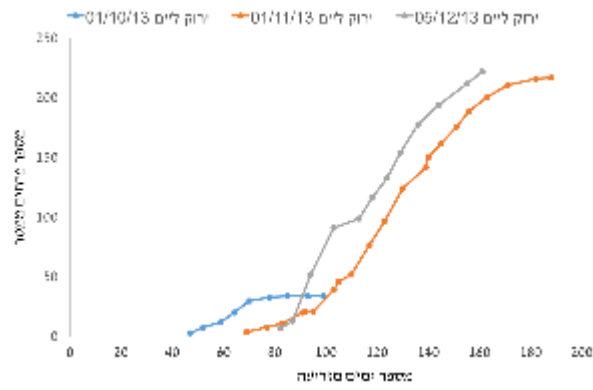
במועד הזריעה המוקדם בכל הזנים הפריחה החלה לאחר 47 ימים למעט אדום יין, כתום, לבן וקורל בהם הפריחה החלה לאחר 52 ימים. במועד הזריעה 01/11/13 הפריחה החלה לאחר 69 ימים ואילו במועד הזריעה בתחילת דצמבר משך הגידול עד תחילת הקטיף נמשך 82 ימים. הזנים במועד הזריעה של תחילת אוקטובר הניבו (טבלה 2) יכול נמוך של פרחים בשל קימחון שפגע בגידול שאילץ אותנו לעקור את הצמחים. הזן הלבן בלט במועדי הזריעה נובמבר

ודצמבר ביבול פרחים גבוה (369 ו- 289 פרחים בהתאמה). מועד הזריעה המוקדם היה בעל פרחים ארוכים יותר ואילו במועדים המאוחרים התקבלו גבעולים קצרים יותר. הזנים במועדי הזריעה השונים לא נבדלו במשקל הפרחים ובקוטר התפרחות.

טבלה 2: יבול ואיכות פרחי ציניה בתאריכי שתילה שונים

קוטר תפרחת (ס"מ)	משקל (גרם)	אורך (ס"מ)	מספר פרחים	מספר ימים לקטיף	תאריך תחילת קטיף	תאריך זריעה	זן
7	14	52	87	47	17/11/2013	01/10/2013	אדום
8	13	41	234	69	08/01/2014	01/11/2013	
8	10	36	268	82	25/02/2014	05/12/2013	
8	13	46	65	52	22/11/2013	01/10/2013	אדום יין
9	16	41	217	69	08/01/2014	01/11/2013	
9	12	38	222	82	25/02/2014	05/12/2013	
6	12	46	34	47	17/11/2013	01/10/2013	ירוק ליים
7	12	37	328	69	08/01/2014	01/11/2013	
7	11	35	174	82	25/02/2014	05/12/2013	
6	13	55	57	52	22/11/2013	01/10/2013	כתום
8	11	39	425	69	08/01/2014	01/11/2013	
8	11	36	242	82	25/02/2014	05/12/2013	
7	13	49	92	52	22/11/2013	01/10/2013	לבן
8	12	41	369	69	08/01/2014	01/11/2013	
8	8	36	289	82	25/02/2014	05/12/2013	
7	12	54	86	47	17/11/2013	01/10/2013	סגול פרפל
9	13	40	346	69	08/01/2014	01/11/2013	
8	10	36	279	82	25/02/2014	05/12/2013	
6	12	49	93	47	17/11/2013	01/10/2013	צהוב
8	14	38	252	69	08/01/2014	01/11/2013	
8	10	36	224	82	25/02/2014	05/12/2013	
7	12	48	69	52	22/11/2013	01/10/2013	קורל
8	12	39	243	69	08/01/2014	01/11/2013	
9	10	38	242	82	25/02/2014	05/12/2013	

בתאריך הזריעה המוקדם תקופת הקטיף נמשכה מחודשיים (בזנים ירוק ליים, כתום, סגול פרפל וקורל) ועד 3 חודשים בזנים האחרים (איור 1). במועדי הזריעה המאוחרים הקטיף נמשך כ- 3 חודשים. במועדי הזריעה המאוחרים יבול הפרחים היה גבוה פי שלוש ממועד הזריעה הראשון.

איור 1 : יבול פרחים מצטבר בזנים השונים

תמונה 1 : זן קורל, מתאריך זריעה 1/10/13

תמונה 2 : מראה החלקות מתאריך זריעה 1/10/13

דיון

פרחי הצינייה מצויים בגידול בישראל בעיקר בגינות נוי. תקופת הגידול האופיינית של פרח זה בחודשי הקיץ ובתקופה זו פרחי הקטיף של צמח זה משווקים בבורסות הפרחים בהולנד מגידול מקומי. בקרב הציניות קיים מגוון צבעים רחב ומינים שונים. בערבה ניתן לגדלו בחודשי החורף ולקטוף יבול גבוה ואיכותי. הזריעה הינה פשוטה ואחוזי הנביטה טובים. הגידול בחודשי החורף מזריעה ועד תחילת קטיף בחודשי הסתיו חודשיים ואילו במרכז החורף הגידול נמשך חודשיים וחצי עד לתחילת הקטיף ותקופת הקטיף ממושכת. הזנים כולם בעלי יבול רב. ניתן להגיע לגבעול ארוך יותר לשיווק ע"י קטיף נמוך והורדת ענפי צד. כך היבול שייקטף יהיה נמוך יותר אך הפרחים בעלי גבעול ארוך ואיכותי יותר. זריעה בחודש אוקטובר עלתה לפריחה במהירות אך השטח נפגע מקימחון. הגמעת עמיסטאר לצמחים במועדי הזריעה של נובמבר ודצמבר מנעה את הופעת הקימחון. הקטיף במועדי זריעה אלה נמשך בין שלושה לארבעה חודשים בעוד שבזריעה של אוקטובר נמשך הקטיף רק חודשיים וחצי.

הגידול מתאים לתנאי הערבה בחורף בחממה וניתן לגדלו בהצלחה. יש להמשיך לעקוב אחר הטיפול בקימחון לו רגיש הגידול. יש להמשיך ולבחון טיפול בפרח הקטוף בשל רגישות קצה הגבעול בסמוך לתפרחת לכיפופים. לאור הרגישות למליחות יש להקפיד על ממשק השקיה המונע המלחה.

הבעת תודה

אנו מודים לזיקי בכר מחברת אורלאנסקי על הספקת הזרעים.

מקורות

קיטרון פלוס מ', אושרוביץ א', צעירי ק', שלמה א', נשקי י' 2013. תצפית גידול ציניות (*Zinnia*) בערבה. סיכום עונת מחקרים 2012/13 בערבה. מו"פ ערבה תיכונה וצפונית תמר.

http://www.arava.co.il/media/sal/files/1227/f6_%D7%A6%D7%99%D7%A0%D7%99%D7%95%D7%AA%20%D7%91%D7%A2%D7%A8%D7%91%D7%94%201213.pdf

פרטי הדו"ח באנגלית

Growing Zinnia as a cut flower at the Arava region

Maayan Plaves Kitron, Katrina Zairi, Avi Usherovitz – Central and Northern Arava Tamer R&D

Yair Nishri - Extension Service, Ministry of Agriculture and Rural Development

Writer address: maayank@arava.co.il

Keywords: Cut flower, introduction